

RIKTLINJER FÖR

att fullgöra skolplikten på
annat sätt och varaktig
vistelse utomlands för
grundskola och anpassad
grundskola

Antaget av Barn- och utbildningsnämnden

Antaget

Giltighetstid Tillsvdare

Dokumentansvarig Verksamhetschef grundskola

Håbo kommuns styrdokumentshierarki

Diarienummer

BOU 2023/00028 nr 66777

Gäller för

Barn- och utbildningsnämnden

**Tidpunkt för
aktualitetsprövning**

Ersätter tidigare versioner

Relaterade styrdokument

Riktlinjer för att fullgöra skolplikten på annat sätt och varaktig vistelse utomlands för grundskola och anpassad grundskola

Innehåll

Håbo kommuns styrdokumentshierarki	2
Riktlinjer för att fullgöra skolplikten på annat sätt och varaktig vistelse utomlands för grundskola och anpassad grundskola	3
Inledning	4
1. Syfte	4
2. Avgränsning	4
3. Motverka hedersrelaterat våld och förtryck	4
4. Fullgöra skolplikten på annat sätt	5
4.2 Verksamheten ska framstå som ett fullgott alternativ	6
4.3 Behov av insyn i verksamheten kan tillgodoses	6
4.4 Vad händer vid ett beviljande om att fullgöra skolplikten på annat sätt?	6
4.5 Vad händer vid ett avslag?	7
5. Varaktig utlandsvistelse	7
5.1 Anmäla varaktig utlandsvistelse	7
5.2 Hur lång är en varaktig vistelse?	8
5.3 Vad händer vid ett godkännande?	8
5.4 Vad händer vid ett avslag?	8
5.5 Om en elev flyttat utan anmälan	9
5.6 Vad händer om eleven flyttar tillbaka	9
Bilaga 1	10
Rutiner i samband med handläggning av fullgörande av skolplikt på annat sätt	10
Ansökan och handläggning	10

Inledning

Barn som är bosatta i Sverige har skolplikt. Generellt gäller skolplikten från höstterminen det kalenderår då barnet fyller sex år till utgången av vårterminen det tionde skolåret, det vill säga från förskoleklass till slutförd grundskola eller anpassad grundskola.

Skolplikten innebär en rättighet och en skyldighet för barn att få sin utbildning i det svenska skolväsendet. Skolplikt innebär att barn måste gå i skolan och delta i den verksamhet som anordnas där. Vårdnadshavare har ett ansvar att se till att barnet deltar i undervisningen.

Att barnet har rätt till utbildning innebär att hemkommunen har en skyldighet att se till att alla barnet har en skolplacering. Det krävs giltiga skäl för att inte gå till skolan, till exempel sjukdom eller kortare ledighet som skolan beviljat. Vårdnadshavare som för en längre period önskar åka utomlands med skolpliktigt barn ska ansöka om att barnet ska få fullgöra skolplikten på annat sätt. Det krävs synnerliga skäl för att få en sådan ansökan beviljad.

Om ett barn flyttar till ett annat land eller vistas utomlands under en längre period än 6 månader men fortsatt är folkbokförd i Sverige, kan beslut fattas om skolpliktens upphörande i Sverige och därmed rätten till svensk utbildning.

Om en skolpliktig elev inte fullgör sin skolgång kan hemkommunen göra en orosanmälan och förelägga elevens vårdnadshavare att se till att eleven kommer till skolan. Ett sådant föreläggande kan innebära att vårdnadshavare behöver betala vite.

1. Syfte

Syftet med riktlinjerna är att tydliggöra rutiner och skapa likvärdiga och rättssäkra bedömningar av ansökan om fullgörande av skolplikten på annat sätt och varaktig vistelse utomlands.

2. Avgränsning

Riktlinjerna avser elever i grundskolan eller anpassad grundskola som omfattas av skolplikt.

Riktlinjerna omfattar samtliga elever som är folkbokförda i Håbo kommun, oavsett skolhuvudman.

3. Motverka hedersrelaterat våld och förtryck

Skolan och förvaltningen är skyldig att agera om det finns misstanke om att en elev utsätts för eller riskerar att utsättas för hedersrelaterat våld eller förtryck, till exempel tvångsäktenskap. Vid behandling av en ansökan ska skolan och kommunen beakta om det finns tecken på hedersrelaterat våld eller förtryck.¹

Vid oro eller misstanke om att en elev far illa ska orosanmälan göras till socialtjänsten i elevens hemkommun. Skolan gör ingen egen bedömning, det är socialtjänstens uppdrag.

---

¹ Se mer information på Skolverket.se (<https://www.skolverket.se/skolutveckling/inspiration-och-stod-i-arbetet/stod-i-arbetet/motverka-hedersrelaterat-vald-och-fortryck-i-skolan>)

4. Fullgöra skolplikten på annat sätt

I särskilda fall får en skolpliktig elev medges rätt att fullgöra skolplikten på annat sätt (24 kap. 23 § skollagen). Det är den kommun där eleven är folkbokförd som bestämmer om eleven ska få fullgöra skolplikten på annat sätt.

Om vistelsen överstiger sex månader ska istället vårdnadshavaren anmäla varaktigt vistelse utomlands.

En elev har rätt att fullgöra skolplikten på annat sätt om alla nedanstående punkter är uppfyllda:

1. Det finns synnerliga skäl för eleven.
2. Verksamheten framstår som ett fullgott alternativ till den utbildning eleven annars har rätt till enligt skollagens bestämmelser.
3. Hemkommunens och rektors behov av insyn i verksamheten kan tillgodoses.

4.1 Det finns synnerliga skäl

Synnerliga skäl innebär att det måste finnas ett mycket starkt skäl till att eleven inte kan stanna i sin ordinarie skola för utbildning. Bestämmelsen ska användas restriktivt och det ska alltid göras en individuell bedömning som ska utgå från elevens intresse.

För att kunna bedöma huruvida kriterierna för synnerliga skäl är uppfyllda ska underlag som styrker detta bifogas:

- I ansökan skrivs en detaljerad beskrivning gällande varför utbildningen måste förläggas på annan plats än i ordinarie skola.
- Intyg från någon annan än vårdnadshavare som styrker att synnerliga skäl föreligger, exempelvis från läkare, arbetsgivare, socialtjänst eller någon annan från en utomstående funktion.

Med synnerliga skäl menas:

- Filminspelning om det finns mycket starka skäl.
- En elev som nyss flyttat till Sverige men som under en period vill gå kvar i skolan i sitt tidigare hemland.
- Resor som det finns mycket starka skäl för, som till exempel intyg från läkare om behov av resan i hälsosyfte.
- Vistelse utomlands som utifrån en helhetsbedömning bedöms vara det bästa för eleven.

Följande skäl anses inte som synnerliga enligt rättspraxis:

- Miljöombyte för eleven, vårdnadshavare eller familjen i stort.
- Kulturellt utbyte.
- Att ta del av kultur och språk i vårdnadshavarnas ursprungsland.
- Att vistas hos släkting som är bosatt utomlands.
- Semesterresa.

4.2 Verksamheten ska framstå som ett fullgott alternativ

Den alternativa skolan bedöms som ett fullgott alternativ om den står under tillsyn av svenska Skolinspektionen² eller att det finns underlag som styrker att skolan bedriver en verksamhet som är ett fullgott alternativ till den utbildning eleven skulle ha fått på sin ordinarie skolenhet.

Underlaget ska styrka att den alternativa skolan kommer att uppfylla grundskolans allmänna mål och kommer att ge eleven kunskaper och färdigheter.

För att pröva om den alternativa skolan kan antas vara ett fullgott alternativ ska vårdnadshavarna säkerställa att minst följande underlag från den alternativa skolan bifogas ansökan.

- Beskrivning av omfattningen av undervisningen i respektive ämne redovisat i minut per vecka. Om möjligt ska detta styrkas med ett veckoöversiktligt schema.
- Information om undervisande lärares behörighet och kompetens.
- Beskrivning av hur utbildningen väsentligen motsvarar grundskolans läroplan och mål. Det kan till exempel vara en planering över vilka mål och ämnen som eleven kommer att arbeta med under den aktuella perioden.
- Beskrivning av skolans inriktning och värdegrund. Det kan till exempel vara en beskrivning av hur skolan arbetar med likabehandling och demokratiska värden.

4.3 Behov av insyn i verksamheten kan tillgodoses

För att kunna pröva om behovet av insyn i verksamheten kan tillgodoses ska vårdnadshavarna bifoga ett yttrande från skolledningen eller ansvarig för den alternativa skolan där det tydligt ska framgå på vilket sätt behovet av insyn kan tillgodoses utifrån bland annat:

- information om närvaro och frånvaro
- information om elevens kunskapsutveckling till exempel resultat på prov
- kopior på eventuella betyg eller omdömen

Insyn ska ske genom direktkontakt mellan den ordinarie skolan och den alternativa skolan och inte genom vårdnadshavarna.

4.4 Vad händer vid ett beviljande om att fullgöra skolplikten på annat sätt?

Beslut om att fullgöra skolplikten på annat sätt gäller i max sex månader.

Eleven är fortsatt inskriven i sin ordinarie skola under frånvaron. Skolan följer regelbundet upp:

1. Att elevens kunskapsutveckling och färdigheter motsvarar aktuell läroplan.

---

² se svenska utlandsskolor Skolverket.se

2. Att eleven närvarar vid undervisningen.
3. Att eleven återkommer till ordinarie skola i utsatt tid.

Skolpliktsansvarig i hemkommunen bevakar att skolplikten fullgörs genom regelbundna uppföljningar med ordinarie skola. Om hemkommunen bedömer att förutsättningarna som låg till grund för beslutet har ändrats kan beslut om att fullgöra skolplikten på annat sätt återkallas. Ett beslut om återkallelse gäller omedelbart om inte annat beslutas.

Elevens ordinarie skola ska omedelbart meddela skolpliktsansvarig i hemkommunen om det framkommer misstanke om att eleven inte fullgör skolplikten enligt överenskommelse.

Om eleven inte återvänder till ordinarie skolan i utsatt tid eller vid återkallelse av beslutet startar rektor en utredning om problematisk skolfrånvaro. Rektor vidtar lämpliga åtgärder utifrån det som utredningen visar. Rektor gör vid behov en orosanmälan.

Om utredningen om problematisk skolfrånvaro visar att eleven flyttat utomlands överlämnas ärendet till förvaltningen för fortsatt utredning om varaktig vistelse utomlands.

Håbo kommun står inte för kostnader som uppkommer vid fullgörande av skolplikt på annat sätt till exempel för kostnader för skolmaterial. Ett beslut om att få fullgöra skolplikten innebär inte heller att elevpengen från Håbo kommun flyttas med utomlands.

4.5 Vad händer vid ett avslag?

Om hemkommunen avslår ansökan om att fullgöra skolplikten på annat sätt fortsätter eleven ha skolplikt som vanligt. Det innebär att eleven ska fortsätta att gå i sin ordinarie skola.

Beslut om att fullgöra skolplikt på annat sätt kan överklagas genom förvaltningsbesvär (Skollag 28 kap 5 § p 7) till förvaltningsrätten.

5 Varaktig utlandsvistelse

Skolplikt gäller inte barn som varaktigt vistas utomlands (Skollagen 7 kap. 2 §). I normalfallet ska en familj som bosätter sig utomlands anmäla till Skatteverket om flyttning till utlandet, vilket gör att skolplikten upphör per automatik. Om en utlandsvistelse bedöms som varaktig trots att familjen fortsatt är folkbokförd i Sverige kan elevens hemkommun fatta beslut om att skolplikten upphör.

Om utlandsvistelsen avser en kortare vistelse än sex månader ska vårdnadshavarna i stället ansöka om att fullgöra skolplikten på annat sätt.

5.1 Anmäla varaktig utlandsvistelse

Om vårdnadshavare planerar att flytta utomlands med skolpliktiga barn under en längre tid men fortsatt vara folkbokförd i kommunen ska vårdnadshavaren meddela detta till elevens hemkommun.

Till anmälan ska bifogas relevanta underlag som visar att familjen eller eleven verkligen kommer att lämna landet och vara utomlands under den angivna tiden.

Utredning om varaktig vistelse utomlands kan även initieras på annat sätt till exempel i samband med en ansökan om att fullgöra skolplikten på annat sätt eller i samband med skolpliktsbevakning.

Utredningen har till syfte att klarlägga de faktiska förhållandena runt elevens utlandsvistelse. Utifrån utredning och underlag fattas beslut om skolplikten ska upphöra eller inte.

Information inhämtas från vårdnadshavaren eller andra relevanta parter om vistelsens syfte, planering och varaktighet. Relevanta underlag ska bifogas beroende på syftet med resan.

Intyg om elevens skolplacering i ett annat land ska alltid skickas in.

Andra underlag som kan bifogas till exempel vara:

- Flygbiljetter
- Hyreskontrakt eller motsvarande i ett annat land
- Föräldrarnas anställningsbevis eller motsvarande i ett annat land

5.2 Hur lång är en varaktig vistelse?

Det finns ingen fastslagen tidsgräns avseende vad som ska bedömas som varaktig vistelse utan en sammantagen bedömning får göras utifrån den information som lämnats av vårdnadshavare.

En individuell prövning görs i varje enskilt fall utifrån föreliggande omständigheter men med utgångspunkt från praxis ligger gränsen för varaktig vistelse vid minst sex månaders utlandsvistelse.³

5.3 Vad händer vid ett godkännande?

Om utredningen kommer fram till att kriterierna för varaktig vistelse utomlands uppfylls upphör skolplikten för eleven i och med beslutet. Elevens skolplacering avslutas. Hemkommunen ska dock fortsatt i början av varje termin utreda om eleven fortfarande vistas utomlands och begära in nya intyg som styrker att eleven fortsatt går i skola utomlands. Detta ska göras så länge eleven har kvar sin folkbokföring i Sverige.

5.4 Vad händer vid ett avslag?

Om utredningen kommer fram till att kriterierna för varaktig vistelse utomlands inte uppfylls har eleven fortsatt skolplikt. Det innebär att eleven ska fortsätta att gå i skolan i Sverige alternativt ansöka om att fullgöra skolplikten på annat sätt.

---

³ Enligt den praxis som finns avseende detta begrepp är en stadigvarande vistelse en sammanhängande tidperiod på sex månader eller mer (se t.ex. Kammarrätten i Göteborgs mål nr 3515-14 och RÅ 2008 ref 16). I det hänvisade avgörandet från Högsta förvaltningsdomstolen (RÅ 2008 ref. 16) har domstolen även uttalat att avseende inte enbart bör fästas vid den aktuella tidsperiodens längd utan att även omständigheter som ligger utanför den tidsperioden som omfattas ska beaktas.

Beslut om varaktig vistelse utomlands kan överklagas hos förvaltningsrätten enligt bestämmelserna om laglighetsprövning i kommunallagen. Överklagan skickas till förvaltningsrätten inom 3 veckor efter att beslutet meddelats.

5.5 Om en elev flyttat utan anmälan

Om det uppdagas att en elev flyttat utomlands utan att anmäla detta till hemkommunen eller inte återkommer till Sverige som planerat kommer en utredning om varaktig vistelse utomlands sätt att inledas.

Om hemkommunen inte får tag på vårdnadshavarna eller om det finns misstanke om att eleven far illa görs en orosanmälan till socialtjänsten. En anmälan om felaktig folkbokföring skickas till Skatteverket som inleder en bosättningsutredning.

Om en skolpliktig elev inte fullgör sin skolgång kan hemkommunen förelägga elevens vårdnadshavare att betala vite.

5.6 Vad händer om eleven flyttar tillbaka

Om eleven fortfarande är folkbokförd i kommunen och återkommer till Sverige har eleven skolplikt på nytt och behöver då åter ansöka om skolplacering i Håbo kommun.

Det är inte säkert att eleven får komma tillbaka till samma skola och årskurs som innan utlandsvistelsen. Eleven får en initial årskursplacering utifrån ålder. Därefter bedöms elevens kunskaper av rektor för att bestämma om eleven ska gå kvar i den årskursen eller behöver placeras i en annan årskurs. Det beror på att eleven kanske inte har samma kunskap som elever i samma ålder som gått i en svensk skola under den tiden för utlandsvistelsen.

Bilaga 1

Rutiner i samband med handläggning av fullgörande av skolplikt på annat sätt

Ansökan och handläggning

En komplett ansökan med relevanta underlag ska lämnas minst fyra månader innan eleven börjar den alternativa skolan.

Hemkommunen ska pröva:

- Om ansökan är komplett.
- Om eleven omfattas av skolplikt under den aktuella perioden.
- Om eleven bedöms vistas varaktigt utomlands och skolplikten därför ska upphöra.
- Om det föreligger synnerliga skäl att fullgöra skolplikten på annat sätt.

Rektor på elevens ordinarie skolenhet ska yttra sig:

- Om skolan är ett fullgott alternativ till elevens nuvarande utbildning.
- Om rektor eller mentor kommer kunna följa upp elevens skolgång.

Rektor begär vid behov in kompletteringar från vårdnadshavaren eller mottagande skola. Den slutgiltiga beslutet fattas enligt den aktuella delegationsordningen.

Uppföljning av beslut om att fullgöra skolplikten på annat sätt:

Ordinarie skolas rektor beslutar tillsammans med alternativ skola hur ofta avstämning om eleven ska ske. Avstämningen behöver vara kontinuerlig och anpassad utifrån resans längd.

Hemkommunen följer upp med ordinarie skola att eleven fullgör skolplikten enligt plan. Kontakten med ordinarie skola sker minst 2 gånger, en gång i början och en gång i slutet av vistelsen.